

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

İFTİRA SUÇU

Bayram YÜKSEKKAYA¹

¹Avukat, Adana Barosu.

ÖZET:

Her insan, hayatının her aşamasında, kendisinin “iftira”ya uğradığını iddia eder ve hatta bundan dolayı da çok büyük acılar çeker. Ve çoğu insan da, bazı gereksiz konuşmaları nedeniyle, iftirada bulunur ve bunu kimi zaman “*iyiniyete dayalı tahmini söylem*” olarak da perdelemeye çalışır.

Ancak, hukuki manada “iftira” suçu, toplumdaki iftira algısından farklıdır. İnsanlar, karşısındaki kişinin söylediği her “yalan”ı iftira olarak -*belki de haklı olarak*- algılar iken, hukuk sistemimiz, söylenen ve bir kişiye veya bazı kişilere karşı isnat edilen tüm yalanları “iftira” suçu kapsamına almamıştır.

Aşağıda iftira suçu üzerine kısa bir inceleme yapılmıştır. İftira suçu, esasında herkes tarafından ve herkese karşı işlenebilen bir suçtur. Ancak insanlar, kendi iftira algılarıyla hukukun kabul ettiği iftira suçu düzenlemesi arasındaki farkı bilmediklerinden/bu konuda bir farkındalığa sahip olmadıklarından, yanlış yargılara ulaşmakta ve bu ulaştıkları yargılar nedeniyle “adalet” kavramını haksız yere hırpalamaktadırlar.

İşte **YÜKSEKKAYA LAW OFFICE**, toplumdaki bireylerin kendi bilinçlerinde oluşturdukları “iftira” algısına/kavramına dokunmadan, hukukun kabul ettiği ve cezalandırdığı “iftira suçu” üzerinde bilgilendirmede bulunarak, bu konuda farkındalık yaratmak amacıyla bu makaleyi yayımlama gereği duymuştur.

Unutulmamalıdır ki iftira, hukuki olmaktan çok sosyal bir suçtur ve cezasını yargı makamlarından daha etkili bir şekilde toplum vermektedir. Zira yargı makamlarının vereceği ceza bir nihayete erer iken, toplum; bu suçu işleyenleri dışlamaktadır. Sosyolojik cezası daha ağır basan iftira suçu, maddi olmaktan çok manevi bir ağırlığa sahiptir.

BÖLÜM – 1

KAVRAM

“İftira” kelimesi sözlük anlamı itibariyle; *“Bir kimseye kasıtlı ve asılsız suç yükleme, kara çalma, bühtan”*² anlamına gelmektedir.

Kelime anlamının temelinde, “kasıtlı”lık ve “asılsız”lık bulunmaktadır. İftira fiilini işleyen kişinin iftira kastıyla hareket ederek, asılsız bir iddiayı ortaya atması gerekmektedir.

Bu nedenle, şüphe üzerine varılan ve “kasıtlı” olmayan yargılar, iftira olarak algılanmamalıdır. Örneğin, eldeki veriler bir işin A isimli kişi tarafından yapıldığını işaret ediyor ise, “bu işi A yapmış olabilir” demek iftira olmamaktadır. Ancak, A hakkındaki tüm verilere rağmen “Bu işi kesin B yapmıştır” şeklinde “kasıtlı” bir şekilde bir “asılsız”lık ortaya konuyor ise, burada iftiraya vücut verildiğinden bahsedilebilir.

Kelime manasındaki “asılsız”lık, fiile yönelik olabileceği gibi, kişiye yönelik bir asılsızlık da olabilir. Örneğin, A; B, C ve D'nin de olduğu 3 kişilik bir grup tarafından kendisine saldırıldığını, yaralandığını ve kendisine C ve D'nin değil B'nin vurduğunu hatta C ve D'nin kendisine B tarafından yapılan saldırıyı sonlandırmak için araya girdiklerini söylediğinde; eğer A, hiç yaralanmamışsa, başka bir ifade ile kendisine karşı hiçbir yaralama fiili gerçekleşmemişse hem fiil açısından hem de şahıs açısından iftirada bulunmuş olmaktadır. Ancak, A'ya karşı bir yaralama fiili gerçekleştirilmiş ve fakat bu fiili B gerçekleştirmemişse ve bu husus örneğin C ve D'nin beyanları yahut başka tanıklar tarafından ortaya konulmuşsa/ispatlanmışsa veya bir güvenlik kamerası sayesinde açıkça ortaya konmuşsa, sadece şahıs açısından bir iftira söz konusu olacaktır.

²http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5557c7493ddb78.97267082, son erişim 17.05.2015.

BÖLÜM – 2

HUKUKİ TANIM VE DÜZENLEME

İftira suçu, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 267. maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir:

Madde 267 - (1) Yetkili makamlara ihbar veya şikayette bulunarak ya da basın ve yayın yoluyla, işlemediğini bildiği halde, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat eden kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fiilin maddi eser ve delillerini uydurarak iftirada bulunulması halinde, ceza yarı oranında artırılır.

(3) Yüklenen fiili işlemediğinden dolayı hakkında beraat kararı veya kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmiş mağdurun aleyhine olarak bu fiil nedeniyle gözaltına alma ve tutuklama dışında başka bir koruma tedbiri uygulanmışsa, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Yüklenen fiili işlemediğinden dolayı hakkında beraat kararı veya kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmiş olan mağdurun bu fiil nedeniyle gözaltına alınması veya tutuklanması halinde; iftira eden, ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçuna ilişkin hükümlere göre dolaylı fail olarak sorumlu tutulur.

(5) Mağdurun ağırlaştırılmış müebbet hapis veya müebbet hapis cezasına mahkumiyeti halinde, yirmi yıldan otuz yıla kadar hapis cezasına; hükmolunur.

(6) Mağdurun mahkum olduğu hapis cezasının infazına başlanmış ise, beşinci fıkraya göre verilecek ceza yarısı kadar artırılır.

(7) (İptal fıkra: Anayasa Mah. 17.11.2011 tarih ve E. 2010/115, K. 2011/154)

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

(8) İftira suçundan dolayı dava zamanaşımı, mağdurun fiili işlemediğinin sabit olduğu tarihten başlar.

(9) Basın ve yayın yoluyla işlenen iftira suçundan dolayı verilen mahkumiyet kararı, aynı veya eşdeğerde basın ve yayın organıyla ilan olunur. İlan masrafı, hükümlüden tahsil edilir.

Türk Ceza Kanunu dâhilinde iftira suçunun tanımı, 1. fıkrada belirtilmiştir. Esasen tanım gayet açıktır ve tekrar etmek gereksizdir. Tanım temelini, 1. Bölüm'de belirttiğimiz “kasıtlılık” ve “asılsızlık” unsurlarının oluşturduğu, açıktır.

Kanun koyucu “İftira Suçu”nu “Adliyeye Karşı Suçlar” bölümü içerisinde düzenlemiştir. Zira basit bir iftira değil, Devletin yargı ve idare makamları aracılığı kullanmak suretiyle ortaya konulan bir iftira, hukuk sistemimizce cezalandırılmaktadır.

Düzenleme incelendiğinde, kanun koyucunun ayrıntılı bir düzenleme yaptığı, birçok husus açısından da “nitelikli hal” belirlemek suretiyle, verilecek temel cezayı arttırdığı fark edilmektedir. Buradan hareketle; yargı ve idare organlarının işleyişini ve adaleti tecelli ettirme amaçlarını sekteye uğratan bir etken olarak görülen “iftira suçu”nun, toplumsal alandaki olumsuz etkisinin hukuk alanında da benzer şiddeti oluşturduğunu kabul etmek yanlış olmayacaktır.

İftirayı atan failin, doğrudan doğruya fiilinden kaynaklı olarak cezayı artırım 2. fıkrada düzenlenir iken, iftiraya uğrayan mağdurun, bu fiil nedeniyle uğradığı zararın boyutu nedeniyle cezayı artırım 3, 4, 5 ve 6. fıkralarda düzenlenmiştir.

Zamanaşımı konusunda da ayrıksı bir düzenleme yapma gereği duyan kanun koyucu, son fıkrada basın ve yayın yoluyla iftira suçunun işlenmesi durumunda, iade-i itibar yapılmasını da unutmamıştır.

BÖLÜM – 2

SUÇUN UNSURLARI:

İftira suçunun bazı temel unsurları üzerinde durmak, açıklayıcı olacaktır:

a) Maddi Unsur: (HAREKET/FİİL)

İftira suçuna vücut verilebilmesi için failin, bazı fiilleri/hareketleri gerçekleştirmesi gerekmektedir:

► Öncelikle fail, yetkili makamlara ihbar yahut şikâyetle bulunmuş olması veya basın yahut yayın yoluyla iftirasını dile getirmesi gerekmektedir. Maddi unsurun diğer tüm öğelerini yerine getirmiş olsa dahi, eğer fail yetkili makamlara ihbar yahut şikâyetle bulunmamış ise veya oluşturduğu iftirayı basın veya yayın yolu ile dile getirmemiş ise, iftira suçu oluşmayacaktır.

Dikkat edilmelidir ki fail; ihbar veya şikâyetle bulunmalı yahut basın veya yayın yoluyla iftirasını dile getirmelidir. İhbar; kısaca suçtan etkilenmeyen kişinin veya şikâyet tabi olmayan bir suçun bildirilmesi, şikâyet; suçtan etkilenen kişinin bizzat başvurması olarak tanımlanabilir. Gerek ihbar gerekse şikâyetin varlığının yanında, bir de bu ihbar ve/veya şikâyetin, yetkili makamlara yapılması gerekmektedir.

Devlet kurumlarının bölünmezliği ilkesi gereği, failin iftira kapsamındaki bir ithamını, şikâyet veya ihbar başlığı altında Cumhuriyet Başsavcılıklarına, Polise, Valiliklere, Kaymakamlıklara iletmesi arasında bir fark olmamak gerekir.

Kaldı ki bu hüküm TCK md. 278 dâhilinde birlikte düşünüldüğünde, tüm kamu kurumlarının, kendilerine gelen şikâyet veya ihbarı en yakın Cumhuriyet Başsavcılığı'na veya en büyük mülki amir sıfatıyla Kaymakamlık veya Valiliğe gönderme zorunluluğu altında olduğu düşünülürse, failin herhangi bir kamu kurumuna yaptığı ihbar veya şikâyetin sonuçta yetkili makama ulaşması söz konusu olabilecektir.

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

Burada failin, yapmış olduğu şikâyet veya ihbarın yetkili makama ulaşmış olması; fiilin, belirtilen bu şart bakımından gerçekleştiğini kabul etmek gerekir. Yoksa failin; örneğin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na yaptığı iftira niteliğindeki bir ihbar veya şikâyet başvurusunun, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığı'na ulaşması ile bir soruşturma açılması durumunda, failin sadece Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na başvurmuş olması hasebiyle suçun oluşmadığını söylemek, doğru olmayacağı aşikârdır.

► Fail, asılsızlık üzerine hareket etmelidir. Başka bir ifade ile fail, bir kişinin işlemediğini bildiği halde hukuka aykırı bir fiil isnat etmelidir. Burada önemli olan şudur: Fail, muhakkak isnat ettiği hukuka aykırı fiilin, öne sürdüğü fail tarafından işlenmediğini bilmelidir ve buna rağmen bir fiil isnat etmelidir.

İftira suçuna vücut verilebilmesi, fail tarafından gerçekleştirilecek bu hareketlerin gerçekleşmesine bağlıdır. Fail tarafından bu fiillerin gerçekleştirilmesi, iftira suçunun oluşması için **YETERLİ** olmasa da muhakkak **GEREKLİDİR**.

b) Manevi Unsur: (KAST)

İftira suçunun manevi unsuru “genel kast”tır. Yani, iftira suçunu işlemek isteyen bir kişi, iftira atmak amacıyla hareket etmelidir. Kast; kısaca bilerek ve isteyerek hareket etmek anlamına gelmektedir.

Dolayısıyla, iftira suçunun oluşması için gereken manevi unsur, bir kişinin iftira atma amacıyla; iftiraya vücut verebilecek fiilleri gerçekleştirme amacıyla hareket etmesidir.

Eğer kişi, iftira atma amacıyla hareket etmemiş ise, böyle bir durumda, failin iftira suçunu işlediğini kabul etmemiz imkânsızdır.

Fail, bir kimsenin işlemediğini bildiği halde, o kimseye hukuku aykırı bir fiil isnat etme kastıyla hareket etmelidir. Dolayısıyla, failin genel kastı, bu doğrultuda oluşmalı ve gelişmelidir.

Tam bu noktada belirtilmesi gereken ve iftira suçu açısından bir anlamda “turnusol” kâğıdı mahiyetinde olan bir düzenlemeye değinmek, önem arz etmektedir: **Anayasa md. 74.**

VII. Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı

Madde 74 - Vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye'de ikamet eden yabancılar, kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir.

Kendileriyle ilgili başvuruların sonucu, gecikmeksizin dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir.

(Mülga fıkra: 07.05.2010 - 5982 S.K./8. md.)

(Ek fıkra: 07.05.2010 - 5982 S.K./8. md.) Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir.

(Ek fıkra: 07.05.2010 - 5982 S.K./8. md.) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikayetleri inceler.

(Ek fıkra: 07.05.2010 - 5982 S.K./8. md.) Kamu Başdenetçisi Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gizli oyla dört yıl için seçilir. İlk iki oylamada üye tamsayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır; dördüncü oylamada en fazla oy alan aday seçilmiş olur.

(Ek fıkra: 07.05.2010 - 5982 S.K./8. md.) Bu maddede sayılan hakların kullanılma biçimi, Kamu Denetçiliği Kurumunun kuruluşu, görevi, çalışması, inceleme sonucunda yapacağı işlemler ile Kamu Başdenetçisi ve kamu denetçilerinin nitelikleri, seçimi ve özlük haklarına ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 74. maddesi, "Anayasal Şikâyet Hakkı"nı düzenlemektedir. Bu hakka göre vatandaşlar, şikâyet hakkına sahiptirler. Şikâyet hakkı, Anayasa tarafından koruma altına alınmış bir hak olup, vazgeçilmesi mümkün olmayan haklardandır.

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

Bu itibarla her kişi, Şikâyet veya ihbarda bulunur iken, Anayasal Şikâyet Hakkı çerçevesinde hareket eder ve bu sınırı aşmadan Őikayetini veya bir ihbarı dile getirebilir.

İftira suçunun, Anayasal Şikâyet Hakkı'nın kullanılmasından ayrılabilmesi için failin, Anayasal Şikâyet Hakkı'nı aşmış olması gerekmektedir.

Bir çok [Yargıtay](#) kararında da değinildiği üzere; kişinin sadece Anayasal Şikâyet Hakkını kullanmış olması ve bu hakkı aştığı yönünde kesin deliller bulunmadığı sürece, iftira suçunun oluştuğuna kanaat getirmek, doğru değildir.

Aynı Şekilde, bir kişinin Anayasal Şikâyet Hakkı'nı kullanmak suretiyle yaptığı başvuru sonucunda, itham ettiği kişinin hakkında soruşturma neticesinde “*Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar*” (*Takipsizlik Kararı*), yargılama sonunda “*Beraat*” kararı veya idari soruşturma neticesinde *herhangi bir yaptırım uygulamaya yer olmadığı* kararı verilmiş olması, tek başına “iftira” suçunun oluşması için yeterli değildir. Failin, iftira kastıyla hareket ettiğinin ayrıca ispatı gerekmektedir.³

Toplumda, verilen her takipsizlik veya beraat kararı ya da idari yaptırım uygulanmasına yer olmadığı kararının ardından, iftira suçunun oluşmuş olacağı yönünde bir kanaat söz konusudur ve fakat bu kanaat doğru değildir.

³Yargıtay 4 CD, 2013/26612 E.-2014/1652 K.-22.01.2014 T.

“... İftira suçunun oluşabilmesi için; yetkili makamlara ihbar veya Şikayette bulunarak işlemediğini bildiği halde, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat edilmesi gerekir. Somut olayda, sanığın müştekilere yönelik iddiaları nedeniyle yürütölen soruşturmada “kovuşturmaya yer olmadığına” dair verilen kararın, iftira suçunun işlendiğinin kesin kanıtı olamayacağı ve sanığın Anayasa'nın 74 üncü maddesiyle teminat altına alınan “Anayasal dilekçe-Őikayet hakkı” nı kullandığı gözetilmeden ve iftira suçunun öğeleriyle suçsuz olduğunu bildiği bir kişiye karşı suç yükleme özel kastının nasıl oluştuğu da açıklanıp tartişılmadan, kanuni temelden yoksun gerekçeyle hükümlölük kararı verilmesi...”

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

SONUC:

Yukarıda, iftira suçu üzerine kısa bir değerlendirme yapılmıştır. Tabi ki iftira suçu ile ilgili yukarıda yapılan irdeleme, sadece bir fikir oluşturmaya yöneliktir. Zira iftira suçu hakkında, daha birçok şey söylenebileceği açıktır.

Hukuki anlamda iftira suçuna vücut verilmesi, yukarıda belirtilen şartların hepsinin bir arada oluşması ve bu hususun ispat edilebilmesine bağlıdır.

İftira suçu; kanun koyucu tarafından bir cezai yaptırıma bağlanmış olmakla birlikte, hukuki anlamda da tazminat davasına da konu olabilecek bir suçtur.

YÜKSEKKAYA LAW OFFICE; iftira suçunun her an karşılaşılabilecek bir fiil olması nedeniyle, kişilerin bu konuda duyarlı olmaları gerektiğini açıkça ve ayrıca belirtir. Zira bir kısım kişiler, yargı organlarını kullanmak suretiyle iftiralar atabilmektedirler. Bu kişilere karşı en büyük direniş, iftiraya uğrayan kişilerin yapacakları şikâyetlerle gerçekleşebilecektir. İftira atmayı bir anlamda huy haline getiren kişilerin sayısı, azımsanmayacak kadar çoktur ve birçok vatandaş, bu gibi kişiler karşısında gerekli etkin duruşu sergileyemediklerinden dolayı, iftira suçunun faillerinin özgüvenleri artmaktadır.

Anayasal şikâyet-dilekçe hakkı ve savunma hakkını aşan her türlü beyanı/isnadı, iftira suçu açısından incelemek, hukukun işleyebilmesi ve adaletin tecellisi açısından, büyük önem arz etmektedir.